

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРИЙОМІВ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ

Терзі П. П., Матвієнко В. В.
Університет Ушинського, Україна

Анотація. У статті розглядаються вдосконалення прийомів техніко-тактичної підготовки юних футболістів. Успішна підготовка досягається за допомогою реалізації спеціальних вправ техніко-тактичного характеру, які визначають ефективність вирішення завдань на кожному етапі підготовки юного футболіста.

Юнацький футбол на сучасному етапі є тим видом спорту, в якому назріла необхідність максимальної реалізації техніко-тактичних можливостей юних футболістів в умовах високої ігрової та рухової активності. Застосування такого підходу, як вказують фахівці [1; 3], надасть можливість досягти вагомих результатів завдяки правильній побудові навчально-тренувального процесу. Це дозволить разом із раціональним управлінням фізичними якостями гравців вдосконалювати техніко-тактичну підготовку юних футболістів.

За останні роки у юнацькому футболі стали помітними тенденції, спрямовані на зміни структури гри, її моделі [2]. Ці тенденції характеризуються значним розширенням зон дій юних футболістів, універсалізацією та взаємозамінністю гравців. Це вимагає збільшення рухової активності та швидкості виконання техніко-тактичних прийомів. Зросла кількість і якість імпровізованих дій юних футболістів [1], на основі збільшення обсягу завчасу підготовлених програм коаліційних тактичних (ігрових) дій. З метою оптимізації навчально-тренувального процесу юних футболістів на основі експериментальних даних вчителю (тренеру) необхідно розробити систему управління розвитку функціональних можливостей гравців спеціальними ігровими техніко-тактичними засобами. Для цього треба мати співвідношення кількісно виражених значень фізичного впливу за такими факторами: інтенсивність і тривалість вправ, режими чергування серій вправ з відпочинком, кількість повторень вправ і серій, а також структуру ігрових вправ.

Зростання тренувальних і змагальних навантажень у сучасному юнацькому футболі вимагає від юних спортсменів високого рівня підготовленості: фізичної, технічної, тактичної, психологічної. При цьому юні футболісти змушені за мінімально короткий проміжок часу виконувати різноманітні технічні прийоми, які спрямовані на вирішення конкретних тактичних завдань на фоні високої змагальної інтенсивності гри. Необхідно підкреслити, що творчість чи імпровізація юних футболістів в ігровій діяльності, їх майстерність полягає у певному рівні тренуваності, який дозволяє варіювати тактичними моделями з метою збільшення кількості непередбачуваних ситуацій для суперника і зменшення таких ситуацій для своєї команди. Якщо вони виникають, то накопичені різні варіанти раніше змодельованих техніко-тактичних дій повинні створити можливість вийти з будь-якої, навіть, найскладнішої ситуації з мінімальними втратами.

На думку спеціалістів футболу, тактична ефективність гри знаходиться у прямій залежності від вміння юних спортсменів оцінювати ситуацію та знаходити правильне рішення в конкретному ігровому моменті. Це, в кінцевому підсумку, визначається станом підготовленості юних футболістів, що є результатом генетичної обдарованості та кумулятивного ефекту програм підготовки. Рівень досконалості тактичних взаємодій партнерів у групових і командних тактичних діях є не менш важливою стороною тактичної підготовленості. Саме від ефективності взаємодій юних футболістів, вміння поєднання відшліфованих тактичних схем ведення змагальної боротьби з використанням нестандартних ходів, використання індивідуальних можливостей кожного гравця для досягнення кінцевого результату залежить ефективність комбінаційної гри юнацької команди з футболу.

Рівень техніко-тактичної підготовленості юних футболістів залежить від оволодіння ними засобами спортивної тактики (технічними прийомами та способами їх виконання), видами спортивної тактики (наступальною, захисною, контрнаступальною) і формами спортивної тактики (індивідуальною, груповою, командною).

У структурі техніко-тактичної підготовленості юних футболістів необхідно виділяти такі спеціалізовані поняття, як тактичні знання, тактичні вміння, тактичні навички, тактичне мислення.

Тактичні знання – це сукупність уявлень юних спортсменів про засоби, види і форми спортивної тактики та особливості їх застосування у тренувальній і змагальній діяльності юних футболістів.

Тактичні вміння можна уявити як форму прояву свідомості юних спортсменів, яка відображає дії юних футболістів на основі тактичних знань. Опираючись на висвітлене вище, можна виділяти вміння розгадувати задуми суперника, передбачати хід розвитку змагальної боротьби, змінювати власну тактику тощо.

Структура тактичної підготовленості базується на характері стратегічних завдань, що визначають основні напрямки спортивної боротьби. Ці завдання можуть бути пов'язані з участю юних футболістів у кількох серіях змагань з метою підготовки та успішного виступу в головних змаганнях сезону і, таким чином, мати перспективний характер. Дані завдання можуть також бути і локальними, пов'язаними з участю в окремих змаганнях або в конкретному матчі.

Основу тактичної підготовленості окремих футболістів і команд в цілому становлять:

- наявність у тактичному арсеналі сучасних засобів, форм і видів тактики ведення спортивної боротьби;
- відповідність тактики щодо рівня розвитку футболу з оптимальною структурою змагальної діяльності;
- відповідність тактичного плану щодо особливостей конкретної гри (стан місця проведення матчу, характер суддівства, поведінка болільників тощо);
- зв'язок тактики з рівнем досконалості інших сторін підготовленості – технічної, фізичної, психологічної.

При розробці тактичного плану необхідно враховувати техніко-тактичні та функціональні можливості всіх гравців, досвід в організації тактичних дій юних футболістів, які можуть або повинні взяти на себе обов'язки лідерів команди, а також подібний досвід гравців суперника, їх технічні та фізичні можливості, психологічну підготовленість, варіативність тактики

під час турніру, матчу, тайму чи невеликого відрізка гри в залежності від характеру техніко-тактичних дій суперників і партнерів, ходу спортивної боротьби тощо.

Крім того, складність тактичних дій у футболі визначається значними труднощами, які виникають при сприйнятті ситуації, прийнятті рішень та їх реалізації у зв'язку із частою зміною ігрових ситуацій, дефіцитом часу, обмеженим простором, браком інформації, маскуванню суперником своїх справжніх намірів тощо. Потрібна увага приділяється засвоєнню спеціальних ігрових дій з урахуванням функцій футболіста у команді.

Необхідно зазначити, що прийняття рішень у змагальній діяльності футболістів має певні специфічні особливості:

1. Діяльність в умовах гострого ліміту часу: незалежно від «правильності» будь-якого ходу, він має тактичну цінність тільки при оперативному здійсненні та у повній відповідності до ігрової ситуації, що склалася на футбольному полі.

2. Невизначено-послідовний характер рішень: після кожного тактичного ходу ситуація на полі змінюється і вимагає вже іншого вирішення, яке дуже часто кардинально відрізняється від попереднього.

3. Сприйняття великої кількості елементів тактичної ситуації, що структуруються в динамічну систему у відповідності з прогнозованим найбільш імовірним розвитком тактичної ситуації.

4. Вибір тактичного рішення з кількох варіантів, досить близьких за формою та змістом, і здатність «здійснити стрибок» через проміжні та несуттєві варіанти.

5. Панорамне орієнтування на всьому полі зору, при якому юний футболіст логічно пов'язує такі елементи ситуації, які є зовсім несхожими або малоподібними за зовнішніми ознаками.

6. Утримання в оперативній пам'яті та уявне ранжування елементів тактичного завдання, зміна плану його вирішення безпосередньо у процесі тактичної дії.

Основні завдання тактичної підготовки: розвиток рухових здібностей (головна увага приділяється засвоєнню спеціальних рухових здібностей); удосконалення атакуючих та захисних дій, опрацювання комбінацій у різних ситуаціях; держання

спеціальних тактичних знань, пов'язаних індивідуальними діями груп футболістів, команди у різних фазах матчу; формування громадсько-морального обличчя юніора; свідомого ставлення до тренування і до спорту взагалі.

Для поліпшення навчально-тренувального процесу в підготовці юних футболістів використовують допоміжне обладнання, яке дає змогу найкращим чином організувати тренувальні заняття з техніки футболу, а також для розвитку рухових здібностей учнів.

У процесі підготовки юних футболістів використовують устаткування, яке є в спортивних залах шкіл (кільця, бруси, перекладина, шведська стінка та інше). Набивні м'ячі, скакалки, пояси, спортивні предмети та інше можна використовувати в будь-яких умовах проведення уроку.

Спеціальне додаткове устаткування поділяється на стаціонарне та переносне. У тренуванні з використанням додаткового устаткування можна збільшувати темп вправ. Інтенсивність вправ підвищує ефективність навчально-тренувального процесу, сприяє не тільки технічній, а й фізичній підготовці юних футболістів. Створюється можливість реалізувати принцип багаторазового повторення вправ.

Таким чином, за допомогою додаткового устаткування можна за порівняно короткий час багато разів повторити, а отже і краще засвоїти той чи інший технічний прийом. На теоретичних заняттях при установці на гру чи під час її аналізу футбольне поле креслять на дошці, використовують макет футбольного поля з фігурками різних кольорів.

Отже, метою техніко-тактичної підготовки, виходячи із всього сказаного вище, є навчання юних футболістів раціональному вирішенню тактичних завдань, які виникають у процесі гри. Здійснення цієї мети досягається за допомогою реалізації спеціальних вправ техніко-тактичного характеру, які визначають ефективність вирішення даних завдань.

Література:

1. Дулібський А.В. Комплексний контроль у процесі підготовки команд з футболу / А.В. Дулібський, Б.А. Виноградський. - К: Практикум з футболу, 2003 - С. 69-78.

2. Качанин Л. Тренировка футболистов / Л. Качанин, Л. Горский - Братислава: Шпорт, 2004. - 288с.

3. Максименко А.М. Основы теории и методики физической культуры: учеб. пособие для студентов ВУЗов / А.М. Максименко. М.: Типография 4-й филиал Воениздата, 2007. - 320 с.

ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФУТБОЛІСТІВ 13-15 РОКІВ

Терзі П. П., Похияк В. А.
Університет Ушинського, Україна

Анотація. У статті розглядається роль техніко-тактичної підготовки 13-15 років. Проаналізовано як здійснюється дана підготовка для юних футболістів у лідируючих футбольних країнах світу. Визначено недоліки у підготовці українських юних футболістів та виокремлено методичні положення для удосконалення техніко-тактичної підготовки юних футболістів.

Найбільш характерною особливістю розвитку сучасного футболу, зокрема і юнацького, є збільшення інтенсивності гри, у якій проявляються індивідуальна, групова, командна техніко-тактична майстерність і висока фізична підготовленість гравців. Відомо, що техніко-тактична майстерність характеризується незначним обсягом та різнобічністю технічних прийомів, якими володіє футболіст, а також вмінням ефективно застосовувати ці прийоми в поєднанні з тактичними діями в умовах гри. Техніка футболу становить собою сукупність великої групи прийомів та способів володіння м'ячем, тому вивчення її перетворюється на складний і тривалий процес [4].

Управління підготовкою спортсменів значною мірою зумовлено якістю та своєчасною корекцією змісту та спрямованості навчально-тренувального процесу на основі об'єктивного контролю їх підготовленості. Підвищення рівня майстерності вітчизняних футболістів невід'ємно пов'язане з поліпшенням якості підготовки резерву. Ефективне управління підготовкою юних футболістів неможливе без обліку показників змагальної діяльності [2]. Аналіз останніх досліджень та публікацій. У науковій і методичній літературі підготовка